

N:o 42.

Ank. till Riksd. kansli den 17 april 1893, kl. 1 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad
lydelse af 9 kap. 1 § giftermålsbalken.*

Enligt förordningen den 11 december 1874, har 9 kap. 1 § giftermålsbalken följande lydelse:

Sedan man och qvinna sammanvigda äro, då är han hennes rätte målsman, och eger söka och svara för henne, utom hvad angår egendom som är från hans förvaltning undantagen: hustrun följe ock mannens stånd och vilkor.

Är genom äktenskapsförord stadgadt, att hustrun tillhörig egendom skall från mannens förvaltning undantagas, eller är sådant stadgande meddeladt angående egendom, som genom gåfva eller testamente till hustrun gifven är med vilkor att den henne enskildt tillhöra skall; då ege hustrun öfver den egendom och afkomsten deraf råda, der ej annorledes blifvit om förvaltningen föreskrifvet. Kan hustrun genom eget arbete något förvärfva, deröfver må hon ock råda.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion n:o 117, föreslår herr grefve *H. E. G. Hamilton*,

att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 9 kap. 1 § giftermålsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 7 Saml. 20 Häft. (N:is 42—45).

Sedan man och qvinna sammanvigda äro, då är han hennes rätte målsman och eger söka och svara för henne, utom hvad angår egendom, som är från hans förvaltning undantagen: hustrun följe ock mannens stånd och villkor.

Öfver egendom, som hustrun infört i boet eller som under äktenskapet tillfallit henne genom gåfva eller testamente med villkor att den skall enskildt tillhöra henne, så ock öfver afkomsten af sådan egendom, råder hustrun, der ej, hvad angår egendom, som är gifven genom gåfva eller testamente, annorlunda blifvit om förvaltningen föreskrifvet. Kan hustrun genom eget arbete något förvärfva, deröfver må hon ock råda.

Till stöd för berörda framställning anför motionären hufvudsakligen följande. De kraf på större sjelfständighet för den gifta qvinnan, som en senare tid medfört och måste medföra, då lagstiftningen gjort så mycket för den ogifta qvinnans frigörelse, hade den svenska civil-lagstiftningen med den vaksamhet, som alltid utmärkt densamma, i någon mån tillgodosett, då genom förordningen den 11 december 1874 blifvit stadgadt, att hustru eger råda öfver hvad hon genom eget arbete förvärfvar äfvensom öfver henne enskildt tillhörig egendom, så framt genom äktenskapsförord blifvit bestämdt, att egendomen skall vara från mannens förvaltning undantagen eller sådant blifvit stadgadt genom gåfva eller testamente. Sedermera hade åtskilliga förslag blifvit framställda till vidare fortgående på den beträdda vägen, utan att dock leda till lagstiftning i ämnet. Så hade man föreslagit än upphörande af egendoms-gemensamheten emellan makarna och upphäfvande af mannens målsmansrätt, än utvidgande af den samma till egendom, som enligt nu gällande lag icke är gemensam. Betydelsefullt vore bland dessa förslag det, som år 1884 antogs af Riksdagen, men icke vann Kongl. Maj:ts godkännande. Enligt detta förslag skulle hustru ega att råda öfver henne tillhörig enskild egendom, utan att sådant behöfde genom äktenskapsförord bestämmas. Emellertid skulle äfven enligt detta förslag äktenskapsförord i de flesta fall erfordras för att afgöra hvad som skulle anses för hustruns enskilda egendom, ty såsom bekant, vore enligt gällande lag all egendom gemensam, undantagandes ärfd eller före äktenskapet förvärfd fast egendom på landet och sådan egendom, som genom gåfva eller testamente införts till ena maken med villkor, att den skall tillhöra honom eller henne enskildt. Kändt vore, att äktenskapsförord sällan upprättades. Den utväg, som anvisats genom 1874 års förordning, hade följaktligen blifvit i mycket ringa

mån anlitas. Det syntes motionären därför, som, derest man ville tillgodose de berättigade fordringarne på ökad sjelfständighet för den gifta qvinnan, sådant kunde, utan att grunderna för lagstiftningen i detta ämne väsentligen rubbades, dock på ett verksamt sätt ske derigenom, att man fortginge på den väg, hvarpå man inslagit år 1874, nemligen sålunda, att hustrun berättigades råda öfver all egendom, som hon inför i boet eller som under äktenskapet tillfallit henne genom gåfva eller testamente, utan att sådant behöfde genom äktenskapsförord föreskrifvas.

Den mening motionären sålunda uttalat hade, tillägger motionären, i hufvudsak delats af en reservant vid nya lagberedningens den 1 juli 1886 afgifna förslag till förändrade lagbestämmelser i fråga om äkta makars inbördes egendomsförhållanden.

I anledning af förevarande motion tillåter sig utskottet erinra, huru som — efter det Kongl. Maj:t, med föranledande af Riksdagens, af motionären omförmälda skrifvelse den 7 maj 1884, uppdragit åt nya lagberedningen att på grundvalen af berörda skrifvelse utarbета förslag till förändrade bestämmelser angående äkta makars inbördes egendomsförhållanden samt förslag i ämnet af beredningen den 1 juli 1886 afgifvits — Kongl. Maj:t, i enlighet med hvad högsta domstolens flesta ledamöter tillstyrkt, vid ärendets föredragning den 31 december 1891 fann beredningens förslag icke böra läggas till grund för någon framställning till Riksdagen, och i stället uppdrog åt beredningen att utarbета de förslag till ändringar i gällande bestämmelser angående boskilnad och dermed sammanhängande lagstadganden, som kunde finnas erforderliga i syfte att dels bereda hustru lättare tillfälle till vinnande af boskilnad, dels ock inskränka eller undanrödja hustrus eller enkas betalningsansvarighet för gäld, som mannen ensam ådragit det gemensamma boet.

Det beredningen sålunda lemnade nya uppdrag har beredningen numera fullgjort, i det att beredningen medelst skrifvelse den 21 december sistlidna år öfverlemnade förslag *dels* till lag angående makars ansvarighet i visst fall för gäld i boet, *dels ock* till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om boskilnad och undanskiftande af egendom i makars bo den 18 september 1862.

Öfver ifrågavarande förslag, till hvilka utskottet härmed hänvisar, har regeringen, enligt hvad utskottet förspott, infordrat högsta domstolens yttrande; och lärer vid sådant förhållande proposition i ämnet kunna förväntas redan till nästinstundande riksdag.

Då det — hvad ock motionären sjelf i sin framställning vid sistlidet års lagtima Riksdag rörande andra hithörande ämnen synes medgifva — icke lärer kunna förnekas, att den fråga, som af den föreliggande motionen beröres, eger omedelbart samband med de ämnen, som utgjort föremål för det förberedande lagstiftningsarbete hvilket för närvarande föreligger till regeringens pröfning, torde den af motionären ifrågasatta utvidgningen af gift qvinnas förvaltningsbefogenhet med afseende å viss gemensam egendom i boet icke böra komma under bedömande annorledes än i sammanhang med en blifvande granskning från Riksdagens sida af de andra förslag, åsyftande att bereda gift kvinna större sjelfständighet i fråga om egendomsförvaltningen, hvilka på grundvalen af ofvan angifna lagstiftningsarbete komma att af Kongl. Maj:t föreslås.

Utskottet föranlåtes följaktligen hemställa,

att ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 april 1893.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

af herr *Lilienberg*, som ansett, att motionen bort af utskottet tillstyrkas.

Herr *Näslund* har begärt få här antecknadt, att han på grund af åtnjuten ledighet från riksdagsgöromålen icke deltagit i utskottets behandling af ifrågavarande motion.
